

Вранці Річеру вручили медаль, а після обіду відправили до школи. Це була ще одна медаль «Легіон заслуг». Уже друга. Гарна річ із білої емалі на пурпурово-червоній стрічці. За пунктом 600-8-22 військового статуту цю нагороду видавали, щоб відзначити виняткову відвагу, виявлену під час сумлінного служіння Сполученим Штатам Америки. Власне, Річер знав, що цю висоту він уже взяв. Він збагнув, що отримує нагороду з тієї ж причини, що і раніше, — за проведення операції. Формальний жест, обумовлений договором. *«Візьми цяцьку та не базікай про те, що ми попросили тебе для цього зробити»*. Річер усе одно не мав такого наміру. Не було чим хвалитися. Балкани, якесь поліцейське завдання, розшук двох місцевих, обізнаних із військовими таємницями. Їхні особи та місцезнаходження невдовзі встановили. Чоловіків знайшли та вбили пострілом у голову. Усе в межах мирного процесу. Це задовольнило певні інтереси, і ситуація у регіоні трохи вирівнялася. Два тижні його життя. Чотири витрачених набой. Пусте.

У пункті 600-8-22 військового статуту не було чітко окреслено, на яких саме підставах давати медалі. Лише зазначалося, що нагороди мають вручати в належній офіційній атмосфері під час відповідної церемонії. Зазвичай ішлося про велику кімнату з позолоченими меблями та кількома прапорами, а також офіцера, старшого за званням від одержувача медалі. Річер був майором. Дванадцять років на службі. Але того ранку вручали також інші нагороди. Зокрема, три — полковникам та дві — генерал-майорам. Тому великим цабе на помості був тризірковий генерал-полковник з Пентагону,

з яким Річер був знайомий уже багато років, ще відтоді як той командував батальйоном Управління кримінального розшуку і служив у Форт Маєр¹. Мудрий. Достатньо мудрий, щоб зрозуміти, чому військовий поліцейський був представлений до нагороди «Легіон заслуг». У його погляді почасти читалося глузування, почасти — серйозність. «*Візьми цяцьку та не базікай*». Можливо, у минулому йому теж довелося пройти через це. Ще й не раз. Ліва половина його мундира вигравала всією палітрою стрічок, серед яких були дві медалі «Легіон заслуг».

Належна офіційна кімната розміщувалася в глибині Форт Бельвуар² у Вірджинії. Це було близько до Пентагону, а отже, зручно для тризіркового. Це було зручно і для Річера, оскільки до Рок-Крік, де він збував дні, відколи повернувся, було так само близько. Але не дуже зручно для інших офіцерів, які прилетіли аж із Німеччини.

Запрошені юрмилися, вели світську бесіду, тиснули один одному руки. Потім усі стихли, вишикувалися в ряд, стали струнко і віддали честь. Після того як у довільному порядку медалі були чи то пришпилені на груди, чи то одягнені отримувачеві на шию, всі знову почали юрмитися, вести світські бесіди та тиснути руки. Прагнучи залишити церемонію, Річер попрямував до дверей. Але спершу його наздогнав тризірковий. Він потиснув Річерові руку та взяв його за лікоть.

— Я чув, тобі дають нове завдання.

— Мені нічого не казали. Поки що. Від кого ви про це чули? — запитав Річер.

— Від свого старшого сержанта. Вони всі між собою спілкуються. У світі годі шукати краще налагодженої системи поширення чуток, ніж серед військовослужбовців унтер-офіцерського складу Армії США. Це мене завжди вражало.

— І куди, за їхніми словами, я поїду?

¹ Форт Маєр — попередня назва поста армії США в Арлінгтоні, штат Вірджинія. Сьогодні має назву «Об'єднана база Маєр-Гендерсон Гол».

² Форт Бельвуар — військова база армії США, Вірджинія.

— Достеменно вони не знають. Але недалеко. На відстань, яку можна здолати на автомобілі. Кажуть, транспортна частина отримала запит на видачу автомобіля.

— Коли я маю про це дізнатися?

— Упродовж дня.

— Дякую, — сказав Річер. — Матиму на увазі.

Тризірковий відпустив його лікоть, і Річер попрямував до дверей, крізь які вийшов до коридору, де якийсь сержант загальмував ходу та віддав йому честь. Він засапався, наче пробіг довгий шлях із віддаленої частини військової бази туди, де виконували справжню справу.

— Сер, вітання від генерала Гарбера, — мовив хлопець. — Він просив прибути до його кабінету негайно, щойно у вас з'явиться нагода.

— Як далеко? — запитав Річер.

— Можна дістатися автомобілем, — відповів хлопець. — Неподалік. Але точно не скажу.

Офіс Гарбера розташовувався в Пентагоні, тому Річер поїхав разом з двома капітанами, які мешкали в Бельвуарі, але мали пообідню зміну в окрузі Б. Гарбер мав окремий кабінет у глибині комплексу, на другому поверсі, перед яким за столом сидів сержант, охороняючи вхід. Він підскочив, провів Річера до кабінету та назвав його ім'я, наче дворецький зі старої кінострічки. Хлопець відступив убік, наміряючись піти, проте Гарбер зупинив його:

— Сержанте, я хочу, щоб ви залишились.

Хлопець послухався та невимушено зупинився неподалік. Свідок.

— Сідай, Річере, — запросив Гарбер.

Річер сів на стілець для відвідувачів із трубчастими ніжками, які прогнулися під його вагою, а Річер завалився трохи назад, наче від рвучкого вітру.

— У тебе є нове завдання, — повідомив Гарбер.

— Яке і де? — запитав Річер.

— Ти повертаєшся до школи.

Річер нічого не відповів.

— Розчарований? — запитав Гарбер.

Тому і свідок, припустив Річер. Розмова не віч-на-віч. Для кращої поведінки.

— Як і завжди, генерале, я охоче поїду туди, куди відправляє мене армія, — відповів він.

— У твоєму голосі немає радості. Але мала би бути. Просування кар'єрними сходами — чудова річ.

— До якої школи?

— Детальну інформацію вже передають до твого кабінету, поки ми розмовляємо.

— Скільки часу у там проведу?

— Це залежить від того, як тяжко ти працюватимеш. Гадаю, скільки знадобиться.

На автомобільній стоянці в Пентагоні Річер сів на автобус та проїхав дві зупинки до підніжжя пагорба, на вершині якого розміщувалася штаб-квартира Рок-Крік. Він піднявся по схилу та одразу попрямував до свого кабінету, де в центрі стола лежала тонка тека з його іменем, кодом і, звичайно, назвою — «Вплив останніх судово-медичних інновацій на міжвідомчу співпрацю». В середині лежали аркуші паперу, ще теплі від копіювальної машини, а також офіційне повідомлення про тимчасове закріплення за офісом, найпевніше орендованим у корпоративному комплексі в поселенні Мак-Лейн, штат Вірджинія. Річер мав з'явитися там до п'ятої години того самого дня. Форма одягу — цивільна. Помешкання розміщуватиметься там же, і буде надано особисту автівку.

Річер взяв теку під пахву та залишив будівлю. За ним ніхто не стежив. Нікому не було до нього жодного діла. Уже не було. Він був розчаруванням. Занепадом. Усі військовослужбовці унтер-офіцерського складу Армії США затамували подих в очікуванні, і все, що вони отримали, — безглузде завдання із ідіотською назвою, яке геть не розганяло кров. Він перетворився на порожнє місце. Опинився поза виром подій. Зник з очей — зникне і з думки. Наче бейсболіст зі списку непридатних до гри.

Через місяць, можливо, хтось мимовіль згадає його ім'я, цікавлячись, коли або чи має він взагалі повернутися, а потім так само швидко про нього забуде.

Сержант за столом біля дверей підняв очі, а потім знудьговано відвів їх убік.

Річер майже не мав цивільного одягу, а з того, що було, мало що на нього скидалося. У вільний від виконання службових обов'язків час він носив штани кольору хакі Корпусу морської піхоти, яким було вже майже тридцять років. Він мав знайомого, який і собі мав знайомого на товарному складі, де, за його словами, була купа старого ганчір'я, помилково доправленого ще за часів президенства Ліндона Джонсона¹, яке потім так ніхто і не забрав. Вочевидь, суть цієї історії полягала в тому, що старі піхотинські штани мали такий самий вигляд, як пара нових від Ральфа Лорена. Не те щоб Річер не переймався своїм зовнішнім виглядом. Але п'ять доларів було привабливою ціною за якісні штани. Неношені, нерозпаковані, щільно складені. Трохи запліснявілі, але згодяться ще на тридцять років.

Щодо футболок, які він носив не під час виконання, то у них був іще більш нецивільний вигляд. Це було старе армійське вбрання, яке вицвіло та затерлося через багаторазове прання. Єдиним точно не військовим предметом гардеробу була його рудувато-коричнева куртка «Лівайс». Оригінал з усіх поглядів, включаючи етикетку, навіть попри те, що її пришила мати його колишньої дівчини в підвалі в Сеулі.

Він перевдягнувся та склав решту одягу в дорожню сумку та портплед, які він виніс і поклав на узбіччя дороги, де був припаркований його «Шевроле Кепріс». Річер припустив, що це поліцейський автомобіль-«пенсіонер» чорно-білого кольору з обдертими наліпками та дірками від пробліскових маячків та антени, що їх запломбували гумою. Ключ стирчав у замку запалювання. Сидіння було затерте, але мотор працював.

¹ Ліндон Джонсон — 36-й президент (1963—1969 рр.) Сполучених Штатів Америки.

Коробка передач і гальма також були справними. Річер розвернув машину, наче лінкор, і вирушив у напрямку Мак-Лейна, штат Вірджинія, з опущеними вікнами та увімкненим радіо.

Це був один із багатьох корпоративних комплексів. Усі геть подібні: коричнево-бежеві стіни, непомітні фасади, доглянуті газони з вічнозеленими рослинами. Невеличке містечко з низькими дво- та триповерховими будинками, яке розкинулося на вільних землях і служило людям, котрі ховалися за своїм скромним добрим іменем та затемненими вікнами офіса. Річер знайшов потрібний номер будинку та зупинив автомобіль біля вивіски «Educational Solutions Incorporated», написаної таким невігядливим шрифтом, ніби виводила її рука дитини.

Біля будинку стояли ще два «Шевроле Кеprіс». Один чорний, другий — темно-синій. Обидва новіші за автомобіль Річера, і обидва цивільні, оскільки не мали гумових затичок чи пофарбованих малярним пензлем дверей. Це, безсумнівно, були урядові седани. Чисті та блискучі. Кожен мав на дві антени більше, ніж потрібно звичайній людині, аби послухати бейсбольну гру. Але додаткові антени різнилися між собою. У чорної машини були короткі шпилі, а над синьою височіли довші спиці. Різна форма та частота — дві окремі організації.

Міжвідомча співпраця.

Річер припаркувався поруч та залишив речі в машині. Він зайшов у двері до порожнього фойє, застеленого старим сірим килимом та оточеного зеленими папоротями в горщиках. Він побачив двері з табличками «Офіс» та «Аудиторія» і відчинив останні. У передній частині кімнати висіла зелена дошка, навпроти якої стояло двадцять шкільних парт — по п'ять у чотири ряди. Кожна в правому кутку мала невелике заглиблення для аркушів та ручки чи олівця.

За партами сиділо двоє чоловіків у костюмах: один у чорному, інший — у темно-синьому. Як автомобілі. Обидва чоловіки дивилися поперед себе, наче вони до цього розмовляли, але вже вичерпали теми для розмов. Вони були такого ж віку, як і Річер. Той, що в чорному костюмі, мав світлу шкіру та

чорняве волосся, ризиковано довге, як для хлопця з урядовою машиною. Інший, у синьому костюмі, мав бліду шкіру з безбарвним волоссям, підстриженим машинкою під «їжачок». Наче космонавт. І будова тіла, як у космонавта чи гімнаста, який уже давно вийшов із гри.

Коли Річер увійшов, обидва чоловіки обернулися.

Чорнявий запитав:

— Ти хто?

— Залежить від того, хто ти, — відповів Річер.

— Твоя особа залежить від моєї?

— Від неї залежить, скажу я тобі, хто я, чи ні. Це ваші машини надворі?

— Впадають в очі?

— Наштовхують на думку.

— Чому?

— Вони різні.

— Так, — погодився чорнявий. — Це наші машини. І так, ти в аудиторії разом з представниками двох різних урядових агенцій. У школі співпраці. Тут нас навчатимуть, як знаходити спільну мову з іншими організаціями. Тільки не кажи, що ти не з них.

— Військова поліція, — відповів Річер. — Але не переймайся. Переконалий, що до п'ятої години тут збереться достатня кількість цивільних. Можеш не звертати на мене уваги і натомість спробувати знайти спільну мову з ними.

Хлопець з «їжачком» звів очі.

— Ні, гадаю, всі на місці. Ми троє — це всі гравці команди. Приготовано лише три спальні. Я тут уже роззирнувся.

— Яка урядова школа має лише трьох студентів? Зроду про таке не чув.

— Можливо, це факультет. Або студенти живуть десь-інде.

— Це дещо пояснює, — відповів чорнявий.

Річер пригадав розмову в кабінеті Гарбера.

— Мій командир назвав це просуванням кар'єрними сходами. Я був переконаний, що навчатимусь, а не навчатиму. Мені здалося, він намагався сказати, що якщо старанно працюватиму, то швидко впораюся. Ваші накази звучали інакше?

— Та ні, — відповів хлопець з «їжачком».

Чорнявий промовчав. Лише розгублено знизав плечима, мовляв, людина із багатою уявою схильна глибоко аналізувати накази.

— Я Кейсі Ватерман, ФБР, — відрекомендувався хлопець із «їжачком».

— Джек Річер, Армія Сполучених Штатів Америки.

— Джон Вайт, ЦРУ, — назвався чорнявий.

Вони потисли один одному руки, після чого в кімнаті запала тиша, на кшталт тієї, яка висіла до приходу Річера. Їм не було більше про що говорити. Річер сів за парту ближче до кінця ряду. Ватерман сидів попереду нього ліворуч, а Вайт — попереду праворуч. Ватерман був дуже спокійним, але спостережливим. Він вичікував і накопичував енергію. Для нього це не вперше. Ватерман був досвідченим агентом, а не новачком. Так само і Вайт, котрий був ледь не цілковитою його протилежністю. Йому було важко всидіти на місці. Вайт крутився, смикався, жестикулював, вдивлявся в простір, по черзі фокусує погляд то на далекому, то на близькому предметі. Інколи примружував очі та кривлявся, поглядаючи то ліворуч, то праворуч, наче в полоні бурхливого потоку думок, від якого немає порятунку. «Аналітик, — подумав Річер, — який провів багато років у світі сумнівних даних та подвійного, потрійного і навіть четвертного обману». Не дивно, що він здавався трохи збудженим.

Усі мовчали.

За п'ять хвилин Річер порушив тишу:

— Хіба в минулому ми мали проблеми з порозумінням? Ми — тобто ФБР, ЦРУ та Військова поліція? Зроду не чув. А ви?

— Гадаю, ти робиш неправильні висновки, — відповів Ватерман. — Справа не в минулому, а в майбутньому. Вони чудово знають, що ми співпрацюємо. Тому можуть нас використати. Поглянь на першу частину назви курсу. Мова йде не лише про співпрацю, але й про судово-медичні інновації, а це означає, що вони збираються зекономити кошти. У майбутньому ми будемо співпрацювати навіть щільніше. Користуватися

однією лабораторією. Заплановано зведення нової будівлі, де ми будемо працювати. Закладаюся: ми тут, щоб дізнатися, що робити, аби все спрацювало.

— Це божевілья, — відказав Річер. — Мені нічого не відомо про лабораторії чи планування. Людини, яка знається на цьому менше, годі й шукати.

— Аналогічно, — відповів Ватерман. — Не моя сильна сторона, якщо чесно.

— Це не просто божевілья. Це колосальне марнування часу. Існує безліч набагато важливіших справ, — мовив Вайт, соваючись, смикаючись та жестикулюючи.

— Тебе зняли із завдання? У тебе залишилися незавершені справи?

— Та ні. Я чекав на ротацію. Нещодавно виконав завдання. Думав, що успішно. Але ось моя винагорода.

— Поглянь на світлий бік. Ти можеш розслабитися. Перепочити. Пограти в гольф. Тобі можна не паритись, що слід робити, аби міжвідомча співпраця була успішною. Усі ці лабораторії ЦРУ по цимбалах. Ви майже ними не користуєтесь.

— Коли я повернуся, то на три місяці відставатиму від завдання, яке мав розпочинати просто зараз.

— Що за завдання?

— Не можу сказати.

— Хто його виконує замість тебе?

— Цього теж не можу сказати.

— Він хороший аналітик?

— Не досить. Він пропускає чимало зачіпок, ймовірно, дуже важливих. Цього не можна передбачити.

— Що саме?

— Не можу сказати.

— Але щось важливе, так?

— Набагато важливіше, ніж це.

— Яке завдання ти нещодавно виконав?

— Не можу сказати.

— А часом не виявив виняткову відвагу під час сумлінного служіння Сполученим Штатам Америки?